

شورای عالی حوزه های علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
مدرسه علمیه فاطمیه (س) ابهر

عنوان

بررسی روابط علمی ، اخلاقی استاد – شاگردی در حوزه های علمیه

استاد راهنما

گردآورندگان:

فهیمة لطفی

سیده لیلا ابراهیمی

سیده فرزانه ابراهیمی

معصومه محمودی

استان زنجان

بهار ۹۵

شورای عالی حوزه های علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه فاطمیه (س) ابهر

عنوان

بررسی روابط علمی ، اخلاقی استاد – شاگردی در حوزه های علمیه

استاد راهنما

گردآورندگان:

فهیمة لطفی

سیده لیلا ابراهیمی

سیده فرزانه ابراهیمی

معصومه محمودی

استان زنجان

بهار ۹۵

تحمیدیه :

ستایش خداوندی را سزااست که صفتی بر صفت دیگرش پیشی نگرفته تا بتوان گفت : پیش از آن
که آخر باشد اول است و قبل از آنکه باطن باشد ظاهر است ، هر مالکی جز او بنده و هر نیرومندی
جز او ضعیف و هر عالمی جز او دانش آموز است.

تقدیم به

مقدم تمامی اساتید و طلابی که با عشق در راه اسلام مشغول علم اند.

سوال چهارم

به نظر شما برخورد اخلاق استاد با شاگرد چگونه باید باشد؟

طبق نظر همه طلاب رابطه باید همراه ادب و احترام و رعایت شئون اسلامی باشد.

-لزوم مواسات و دلسوزی معلم نسبت به شاگردان

باید معلم درباره شاگردان ، خواهان اموری باشد که خود نسبت آن امور در مورد خویشتن احساس علاقه و دل بستگی می نماید و هرگونه شر و بدی را که برای خویش نمی پسندد برای شاگردان نیز نپسندد زیرا اینگونه مواسات و برابر اندیشی نسبت به شاگردان ، حاکی از کمال ایمان معلم و حسن رفتار و برادی و نمایانگر روح تعاون و همبستگی و دلسوزی معلم نسبت به شاگردان می باشد.

در احادیث صحیح و معتبر چنین آمده است در هیچ یک از شما نمی توان عنوان «مومن» را [به مفهوم واقعی آن] احرار کند مگر آنگاه که نسبت به برادر ایمانی خود همان چیزی را بخواهد که درباره خود نیز نسبت به آن احساس علاقه و محبت کند.

باید گفت که بی تردید ؛ شاگرد والاترین و بهترین برادر، و بلکه ارجمند ترین فرزند معلم است و در حدیث دیگری آمده است که این عباس گفت: آنگاه که مگسی بر اندام شاگردان من می نشیند من رنج آنرا احساس می کنم.[و حتی در این ناچیزترین آزار با او همدرد می گردم].^۱

^۱. آداب تعلیم و تعلم در اسلام، محمد حجتی ، ص ۲۵۴.

سوال پنجم

برخورد علمی استاد با شاگرد باید چگونه باشد؟

که همه افرادی که مورد سوال قرار گرفته بودند گزینه ای که استاد باید بتواند مسلط به مباحث علمی درس مربوطه بوده و بتواند به جا آن را ارائه دهد و هم از شاگرد مطالبه کند را قبول داشتند.

سوال ششم

به نظر شما محدود تنبیه و تشویق به چه اندازه است؟

تنبیه باید اندازه ای باشد که حریم شاگرد توسط استاد شکسته نشود ولی تشویق بی نهایت است.

به اندازه لفظ است زبانی.

در نظر سنجی به عمل آمده بیان شده است ، تشویق بیشتر باعث انگیزه بیشتر می شود. تنبیه هم بهتر است در زمینه درسی باشد برخی از پاسخ ها اینگونه گفته شده بود که در زمینه تنبیه هم بهتر است در زمینه درسی باشد. بعضی ها گفته بودند که تنبیه معنا ندارد . نیاز نیست وجود داشته باشد چرا که باعث سرخوردگی می شود.

پرسشنامه تحقیق رشد

ضمن تشکر از همکاری شما دوست عزیز ، خواهشمند است به صورت صحیح به سوالات پاسخ دهید:

یک. به نظر شما انتقاد علمی و اخلاقی به جا از استاد امکان دارد؟

الف- بله . باعث رشد استاد می شود ☐
ب- باعث رشد استاد و شاگرد می شود ☐

ج- نخیر. چون مقام استاد خدشه دار می شود ☐
د- نخیر. چون شاگرد چنین حقی را ندارد ☐

دو- آفت های رابطه استاد و شاگرد در حوزه خواهران چیست؟

الف. در صورتی که استاد آقا باشد.....

ب. در صورتی که استاد خانم باشد.....

سه- به نظر شما رابطه درست استاد و شاگرد باید چگونه باشد؟

.....
.....
.....

چهار- به نظر شما برخورد اخلاقی استاد با شاگرد چگونه باید باشد؟

الف. همراه ادب و احترام و رعایت شئون اسلامی
ب. همراه شئون اسلامی

پنج- برخورد علمی استاد با شاگرد چگونه باید باشد؟

الف. استاد باید تمام مباحث علمی را ارائه دهد بدون توجه به سطح کلاس

ب- استاد باید بتواند مسلط به مباحث علمی درس مربوط بوده و بتواند به جا آن را ارائه دهد و هم از شاگرد مطالبه کند.

شش- به نظر شما محدوده تنبیه و تشویق استاد به چه اندازه است؟

.....
.....
.....

منابع

قرآن

نهج البلاغه

- احزام بستانی، فواد، فرهنگ جدید (عربی - فارسی) ترجمه منجد الطلاب ، مترجم محمد بندرریگی، ناشر انتشارات اسلامی ، نوبت چاپ ۸۹، قم ، چاپ قدس.
- تبریزی ، میرزا جواد، زندگی نامه احیاگر فاطمیه ، نشر دارالمدینه ، چاپ اول، ۱۳۸۷.
- جوادی آملی، زن در آینه جلال و جمال، محقق محمود لطیفی، نشر اسراء، چاپ نوزدهم، ۱۳۸۸.
- جوادی آملی، مفاتیح الحیاه، نشر اسراء ، چاپ ۴۸، ۱۳۹۱.
- حجتی ، سید محمد باقر، نشر فرهنگ اسلام، چاپ ۳۱، ۱۳۷۸.
- حسن زاده آملی، انسان کامل از دیدگاه نهج البلاغه ، نشر الف-لام-میم، چاپ سوم، ۱۳۸۵.
- حسن زاده آملی، رساله نور و ذکر و ذاکر و مذکور، نشر الف-لام-میم، چاپ سوم، ۱۳۸۵.
- حسینی، سید جواد، نکته ها و سرگذشت های خواندنی، نشر پیام حجت ع ، چاپ اول ، ۱۳۹۲.
- حسینی، سید مجتبی، پرسش ها و پاسخ ها دفتر هیجدهم احکام نگاه و پوشش، نشر معارف ، چاپ دهم، ۱۳۸۸.
- حیدری نژاد ، علی محمد ، رساله حقوق امام سجاد علیه السلام، انتشارات محمدی نراقی، چاپ پنجم، ۱۳۸۵.
- رسولی محلاتی، سید هاشم، غررالحکم در الکلم ، نشر فرهنگ اسلامی ، ج ۲، چاپ هفتم، ۱۳۸۳.
- زینلخانی ، عبدالله ، منظومه تربیت و فرهنگ اسلامی ، نشر موسسه فرهنگ سرآمد کاوش، چاپ اول.
- طاهری ، حبیب اله، اخلاق اسلامی یا آداب سیرو سلوک، چاپخانه دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم .

- عزیزاده ، مهدی، اخلاق اسلامی مبانی و مفاهیم ، قم ، دفتر نشر معارف ، ۱۳۹۰، دانشگاه معارف اسلامی ، معاونت پژوهشی.
- فرهنگ دهخدا
- محمدی ، حمید، مفردات قرآن کریم، نشر هاجر، چاپ هفدهم، بهار ۹۲.
- مصباح یزدی، محمد تقی، فلسفه اخلاق، تحقیق و نگارش، احمد حسینی شریفی، قم ، انتشارات موسسه آموزش و پرورش امام خمینی ره ، ۱۳۸۹ ، چاپ اول پاییز، چاپ نگارش.
- مطهری، مرتضی، تعلیم و تربیت در اسلام ، نشر صدرا، چاپ ۱۶، تابستان ۱۳۶۸.
- مکارم شیرازی، ناصر ، تفسیر نمونه ، ج ۱۲، ناشر : دارالکتاب اسلامی، چاپ ۲۷ ، ۱۳۸۶.
- وافی، علی ، نسیم هدایت رهنمودهای بزرگان به طلاب جوان، نشر قم شفق.